

Տարեկան 10 ռուբլի, վեց ամիսը՝ 6 ռուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ռ. 50 կ. Խմբագրության հասցեն՝ Тифлисть. Редакция «Норъ-Даръ» Կամ Tiflis Rédaction «Nor-Dar» Խմբագրությունը բաց է ամեն օր (բացի տոն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը: Յայտարարությունները ընդունվում են ամեն լույսնորով Յայտարարությունների բաժին 2 կ., ընկածների համար կրկնապատկ:

Հնոր-Դարը-ին ըստանորդ են գրում մայիսի 1-ից եւ վճարում են 7 ռուբլի:

ԻՌՎԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հայոց դործերը:
Հայոց խնդիրը երկուսն է մի: Ռուսական քաղաքականությունը հայոց խնդրում:
Քրոնիկոն.— Սամաթիայի հրդեհը: Ռիֆիլիսի բուրախի խնդիրը: Ձերի տոնախմբում: Նախաշին միություն: Տուրք հիւանդանոցների օգտին: Հանքերի նմուշներ: Հեռագրային զինք: Գիւղատնտեսական արտադրություններ հոգևոր դպրոցներում: Առաջադեմ երկաթի կամրջի վրայ: Կարճատև: Հասկանում ենք ձեր փորի ցավը: Տարօրինակ երկուսնադրություն: Թղթա կց ու թիւնն եր.— Շուշույ:
Քաղաքական.— Հեռուոր Արեւելքը և Եւրոպական քաղաքականությունը: Կերմանիս: Բուլղարիա: Հեռագրի ներքին: Նախախնդիրներ: Բանասիրական.— Գիտական շարժում:
Տեղական.— Յայտարարություններ:

ՀԱՅՈՑ ԳՈՐԾԵՐԸ

Լոնդոնից, մայիսի 2-ից «Ռուս. հեռ. գործ.»-ը հեռագրում է մեզ. «Կառավարությունը պատգամաւորները ժողովում լայտարարեց, որ Կ. Պոլսի բրիտանական, ռուսաց և ֆրանսիական զեսպանները Բ. Դրան առաջընկեր են արել Հայկական գաւառներում մտցնելիք վարչական բարենորոգումների վերաբերմամբ»:
Նոյն գործակալությունից «Կառավար.»-ը ստացել է հետևեալ հեռագիրը մայիսի 3-ից.
«Կ. Պոլսից Լոնդոնի «Ռեյտերի գործակալությունը» հեռագրում են հետևեալ մանրամասնությունները Թրքա-Հայաստանի համար զեսպանների առաջարկած բարենորոգումների մասին. պաշտօնեաների մի երրորդ մասը պետք է քրիստոնէական գաւառներում լինի, ընդհանուր - նահանգապետ նշանակելու վերաբերմամբ պետությունների veto-ի իրաւունք է տրւում, բարենորոգումները մշտնջենական վերահսկելու համար ոչ եւրոպացիներից բարձրագոյն կոմիտեար է նշանակում, որ մնում է իւր պաշտօնի մէջ մինչև երկրի վերջնական վերակազմուիլը. կոմիտեարը կարող է նշանակուել երեք պետությունների համաձայնությամբ և ստացուելուց յետոյ միայն մահմեդականներից և քրիստոնէականներից առանձին խնամախոսով է նշանակուում Բ. Դրան կից, որի պաշտօնը կըլինի սուղեղ հայկական վիլայէթների վարչութեան գործերը. ժանդարմերիս պիտի լինի մահմեդականներից և քրիստոնէականներից. հիմնում են երգու-

եալների գաւառները. վերատեսչական հսկողութիւն է նշանակուում բանտերի վրայ. Սասունի բնակիչներին վարձատրութիւն կը տրուի. քիւրդերը պետք է զինութեով լինին»:

Լոնդոնից, մայիսի 28-ից հեռագրում են «Նով. Վր.»-ին.
«Այստեղի քաղաքական շրջաններում երկիւղ էին կրում, թէ Անգլիայի՝ հեռուոր Արեւելքում ցոյց տուած գործունէութեան եղանակի և զէպի ծագոյնիս նրա բունած զիրքի հետեւներն այն կըլինէր, որ կըլինուէին Ռուսիայի և Ֆրանսիայի լարարբերութիւնները զէպի հայոց խնդրը: Ռուսի տալ թիւս ուղարկ են այն լուրերով, որ հեռագիրը հաղորդում է Կ. Պոլսից, և որոնցից երեւում է, որ Ռուսիան և Ֆրանսիան եռանդով բարենորոգումներ են պահանջում մասամբ հայերով բնակեցուած գաւառներ վարչություն համար: «Contemporary Review»-ն այն միտքն է առաջ մղում, թէ Եւրոպան պետք է լրագործութիւն տալ Ռուսիային, որ սա իւր ձեռքն առնէ այդ գաւառներն և վարչութիւն ստանանէ իւր վերահսկողութեան տակ: Այս գաղափարը լրջօրէն քննուում է գիւտնադիտական շրջաններում. կարծում են, թէ միայն այս ճանապարհով կարելի կըլինի էպպես բարելուել այդ գաւառները վարչութիւն և նրանց հայ բնակիչների վիճակը»:

Մայիսի 22 (մայիս 4) թուականով Կ. Պոլսից հեռագրում են «Times»-ին. «Յանկանալով չկամուլութեան ամեն կասկած փարատել հայ-կաթոլիկները վրայից Հայաստանում բարենորոգումներ մշտնջենական վերաբերութեամբ, Վատիկանը հայ-կաթոլիկների պատրիարք զեր. Ագաբեանին մի գրութիւն է ուղարկւած, ուր լայնուում է պապի ունեցած կարեկցութեան մասին, որով կամենում է շուտով իրագործուած տեսնել Հայաստանում մտցուելիք անհրաժեշտ բարենորոգումները»:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԻՌՎԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Նով. Վրեւ. թիւթի իւր № 6883-ում արեւելեան գործերին նուիրել է առաջնորդող մի յօդուած, որը, ինչպէս իւր նախորդները, ներշնչուած է յայտնի հոգով: Աւելորդ չհամարելով ծանոթացնել նրա բովանդակութեան հետ, ստորեւ առաջ կըր բերուի այդ յօդուածը համարեալ ամբողջապէս:
Անգլիայի քաղաք սկան քանի մի չըր-

ջաններում դեռ ևս շարունակուում է համարձակ կերպով գործել ընդհանրապէս Եւրոպայի և մասնաւորապէս Ռուսիայի ուշադրութիւնը կեդրոնացնելու հայկական խնդրի վրայ, որը, չնայել բրիտանական կառավարութեան ինտրիգներին, դրուած է այժմ այնպիսի հողի վրայ, որ նրա՝ այսպէս կամ այնպէս վճռուելը համարադատուում է այդ չըրջաններին հետեւած նպատակներին և օգտակար կըլինի ամենից առաջ և քաղաքական միացեալ Թաւաղութեան. իսկ այդ բանում գործակցելու համաձայնող տեղութիւններին յանձնուում է «տարածուելիք» դերը, որոնցով կամենում են ծածկել քրիստոնէայ Արեւելքում բոլորուած կրակը:

Մակայն մինչև այժմ Լոնդոնի հայասերները համարեալ թէ ոչ մի արգելիքի հասած չեն, և իրենց անընդհանրապէս իրաւունքով, որ արտայայտուելը վերջին մեծ միտքիցի ժամանակ Արեւելքի հերքողի ձեւում, սուղի տուին միջանկի աղբիւրի թերթերի քաղաքական յանդիմանութիւններին (որ մասնաւորապէս նշանուում է) որոնք պատկանում են պահպանողական բանակին: Մեր թերթակցի երէկուայ հաղորդած տեղեկութեամբ «Times»-ը «Morning Post»-ը և «Standard»-ը անտիկ են գտնում հայասերների կողմած վերջին միտքին և մասնաւորապէս կշտամբում են Արեւելքի հերքողի արտայայտած ձաւը: Եւրոպայի պահպանողական «Morning Post»-ը, չըրաւականաւորով գրանով, ուղղակի յանդիմանում է Արեւելքի հերքողին իւր մի պատերազմի առթիւ, որ առաջ էր բերուած այն միտքնորութեան ձեւով, որի անդամները մինչ էր նա: Միւս կատարեալ պահպանողական և միտքաւայն աղբիւրի Vestminster Gazette-ն ուղղակի յայտնում է, որ ներկայ հայկական արտաքինութեան հետեւներ են Բերլինի դաշնագրի, և թէ միայն Ռուսիան կարող էր ազատել հայերին, և թէ հայութիւն ունենար անդուռուտական համաձայնութիւն, որը գործադրարար Բոլղարիայի՝ չին-ճապոնական լրնդրում բունած քաղաքականութեան անհնար դարձրից:

Այս բոլորը շատ հետաքրքրական է և, յայտնի տեսակէտից, խրատական: «Morning Post» և «Vestminster» հրատարակութեանը, իրենց հետեւած նըպատակով՝ իրականապէս ամենին չեն հախտում անգլիական հայասերներին: Թէ մէկին և թէ միւսին ցանկալի է Ռուսիային քաղաքական զէպի հայկական խնդրը այն եղանակով, որ միևնոյն ժամանակ կարելի լինի մեր (ռուսաց) կառավարութեան ուշադրութիւնը վրիպեցնել և ճանապարհից հանել ռուսական քաղաքականութիւնը, որ իրեն անհրաժեշտ է համարել անգուլ տոկնութեամբ հետեւ հետեւոր Արեւելքում կատարուող գործերին ընթացքին: Ներկայ լուրին առանձին կերպով յարմար է թուում նրանց՝ ուսում կառավարութեան ուշադրութիւնը դարձնելու: Կրճատի ձեւով միայն դեռ ևս միւսին խնդրով արած զիջումների իրարործուելու ժամանակը: Սիմոնսէի գաղափարութեան ստորապարտութեան բանակցութիւններն և Չինաստանի ու Ճապոնիայի միջև խաղաղութիւնը վերջնականապէս կայացած, վերջացած է: Նրեք պետութիւններին մնում է համարախոսութեամբ հսկել իրաւունք թերտ-

րակղզու՝ ճապոնական զօրքերից մարտակու վրայ և որպէլ պատերազմական տուգանքի քանակութիւնը: Կասկած չըկայ, թէ պետք է ուշադրութիւն դարձնել Անգլիան, որ չկամեցաւ Գերմանիայի, Ֆրանսիայի և Ռուսիայի արած քաղաքական քայլին միանալ, այնպէս չարքի գործերը, որ ձապոնիան Մանչուրիայից քաղաքական վերաբերութեամբ՝ նրա խորհրդներին աւելի հետեւի: Մենք ամեն ժամանակ ենթադրել ենք և պիտի ենթադրենք, որ անցեալ ամառուանից սկսած հեռուոր Արեւելքում կատարուած գործերի և անգլիացիների յանկարծակի հայտնութեան մէջ ուղղակի կապակցութիւն կայ, և այդ արտահայտու անկեղծօրէն կարող ենք ուրախանալ, որ մեր կառավարութիւնը միշտ պահպանողական կերպով վերաբերուելը զէպի անգլիական քաղաքական շրջանների դործունէութիւնը հայկական լրնդրում:

«Ռուսիան» զէպի Թուրքիայի քրիստոնէական ունեցած իւր պարտականութիւնները կատարած է որդէն: Նա համաձայնեց Անգլիայի և Ֆրանսիայի հետ միտքով մասնակցել թուրքական կոմիտայի վրայ հսկելու, վերջինիս՝ Թրքա-Հայաստանում անցեալ աշուն կատարուած գործերը քննելու ժամանակ: Վերջինիցա կըլու տեղութիւնների հետ միտքով Ռուսիան պարտաւոր է Բ. Դրան խորհուրդներ տալ այն նպատակաւայած միջոցների մասին, որոնք կարող են վերջ դնել հայերի գաղափարներին, որի ժամանակ, ի հաշիւ, գանդատներն ևս պետք է որ արդարացի լինին: Հայաստանի մէջ թուրք կառավարութեան ձեւով մտցուելիք բարենորոգումները վրայ զննելու մէջ Պետերբուրգը ոչ միայն անկեղծ կարող է լինել, քան Լոնդոնը և Պարիզը, սակայն հայերի ազատարարը լինելու դերը Ռուսիան չի տուել իւր վրայ, շատ լաւ իմանալով, թէ այդ բանը միայն կարող է քրիստոնէայ Արեւելքի գործերը այնպիսի բարեկութիւնների մէջ դնել, որոնք յատկապէս Անգլիային օգտակար կըլինին: Լոնդոնի հրապարակախօսները պարտաւորուած են հաշուել այն մտքի հետ, թէ Խրիթի պատերազմի վերաբերութեամբ իրենց ցոյց տուած զիջումներով ու արջանքներով ոչինչ չեն կարող շահել»:

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Սամաթիայի հրդեհի ցրտածաւած վնասները, Կ. Պոլսի թերթերի տեղով, հաւնում է մօտ 30—35,000 ոսկու (??):

Կովկասեան կայսերական դիւղաբնտեսական ընկերութեան մէջ մայիսի 2-ին մի հետաքրքիր դեկուցում կարգացուեցաւ: Թիֆլիսում գիւղատնտեսական բորան հիմնելու անհրաժեշտութեան մասին: Զինուցանող, ընկ. անգամ Ա. Բ. Նաւագուրեան, իւր առաջ բերած թուերի հիման վրայ ապացուցանում է, որ Անգլիոյկատում գիւղատնտեսական տրգիւնաբերութիւններն անօգուտ կերպով մի տեղից միւսն են տեղափոխուում առանց իմաստու, թէ որոնք ինչ է հարկաւոր: Նաու պարզ է, որ գործի անկանոնութիւնից իրար տեղը վնասներ են առաջ գալիս: Զինուցման մէջ

առաջ բերուած թուերից երկուսն է, որ Թիֆլիս քաղաքն ամեն տարի երկաթուղով ճանապարհում է 8.971,738 և ստանում է 19.646,520 ռուբլու աւրանք: Այդպիսով Թիֆլիսի առևտրական շրջանառութիւնը միմիայն երկաթուղու միջոցով ներկայացնում է 28 1/2 միլիօն ռուբլի: Իսկ դրան աւելացնելով և այն, որ Թիֆլիսը, բացի երկաթուղուց, արտադրել է զրկում և ստանում նաև ուրիշ ճանապարհներով, ինչպիսիք են ռադիալիւրական, երկաթի և այլ ճանապարհները, և այդ արտադրանքի գինը պակաս չէ, և ի՞նչ տեղի չէ երկաթուղով զրկուող և ստացուող արդւանքների գնից, — այն ժամանակ կարելի է հաւատացած լինել, որ Թիֆլիսի առևտրական ամբողջ շրջանառութիւնը 75 միլիօն ռուբլուց էլ անցնում է տարեկան: Այդպիսի նշանաւոր առևտուր ունենալուց յետոյ, Թիֆլիսը, գիւղացանդի կարծիքով, չի կարող և չպետք է առանց բոլորային մնայ, իսկ բոլորան կարող է նպաստել գործի կանոնաւորմանը:

Հակաճառութիւնները յետաձգուելին հետեւալ նիստին:

Այսօր, մայիսի 5-ին, Թիֆլիսի Գիւղերէի դաշտում բացուած է ձիերի տօնախմբում:

Պետերբուրգից, մայիսի 3-ից «Ռուս. հեռ. գործ.»-ը հեռագրում է.— Տարգ. Պրոմ. Գաղ. հաղորդում է, որ նախագործարանատերերն և նախարարիւնաբերողները ստորագրել են մի պայմանագրութիւն, որի դօրութեամբ ռուսիյն և երկրորդ խմբերն և այդ խմբերի միջև տատանուող կառակցութիւնը ընդհանուր միութիւն են կազմում: Այսպիսով նախագործարանատերերը հասած են համաձայնութեան միութեան վերջնական կազմակերպութեան՝ նպատակ ունենալով ապահովելու նախաշին բերքերի կանոնաւոր արտահանութիւնը զէպի արեւմտեան և արեւելեան վտանանցները:

Կովկասի կառավարչապետի տեսանի մէջ ծրարել է մշակուած Կովկասում հիւանդանոցների օգտին առաձին տուրք մտցնելու:

Պետերբուրգի հանքային ինստիտուտի հանքաբանութեան պրոֆեսոր Գ. Գ. Լերեզելը գրելու է Կովկաս ինստիտուտի մուգնումը համար հանքերի նմուշներ հաւաքելու նպատակով:

Մայրաքաղաքի թերթերի տեղով, վճռուած է յունուար ամսից իջնել հեռախօսներից օգտուելու համար նշանակուած գինը:

Երկրագործութեան միմիայնութեան առաջարկութեամբ ռուսաց սինդիկատայան օգտակար է գտել հողերը դպրոցներում օգտագործութեան և բանջարտնոցայանութեան պարտաւորները մտցնելու: Ռուսի առաջիկայ ռուսաւանդական տարուայ սկզբից մասդրութիւն կայ այդ պարտաւորները մտցնել միջանի հողերը դպրոցներում:

Տեղական թերթերից հաղորդում են, որ մայիսի 2-ին, գիւղերուայ ժամը 11-ին, Անգլիոյկատեան երկաթուղու զձի եւ-

սուսջուռայ նման պիտի պահի կիսաբաց, և նրանից չի կարելի պահանջել առաւել տղատասեր լինել, քան ձապոնիան, որն երբէք չի համաձայնի իւր երկիրը ներթափել ևւրոպական շահագործման...

Յամմենայի զէպս թէ՛ քաղաքական է թէ՛ անտեսական տեսակետից չին-հասպոնական դաշնադրութեան պատճառով ևւրոպական խաղաղութիւնը ստանում է նոր ընթացքը. ևւրոպայի տէրութիւնները պարտաւոր են այլևս ուշադրութեան առնել քաղաքակրթութեան նաև այդ երկու գործոններին: Քաղաքական նկատմամբ բանաւոր կրթին, որ ևւրոպական պետութիւնները աւելի հաշտ ապրին միմեանց հետ, Նմանապէս և արդիւնաբերութեան ու անտեսական տեսակետից ևւրոպական ժողովուրդները պարտաւոր են զգոյշ լինել իրենց ձգտումների մէջ հնաւոր Արևելքի վերաբերութեամբ և չմոռանալ, որ այնտեղ միլիոնաւոր ժողովուրդներ են ապրում, նոյնպէս պատաւար, աշխատանքի յաղդակ և ընդունակ յառաջագիմելու:

ԳՆԲՄՍՆԻՍ.—Թէյնստազը իւր վերջին մէքանի աղմկայի նիստերում միւրօրէն կառավարութեան կողմից առաջարկուած հակայեղափոխական օրինադրելը: Այդ սութիւ «Mem. Diplom.» թերթը հաղորդում է, որ գերմանական կառավարութեան խորհրդի մասով է եղել դաշնայնական խորհրդի համաձայնութեամբ՝ հակայեղափոխական օրինադրելը ընթացող կողմից մերժուած պատրաստում՝ ներկայացնել ուրիշ օրինադրել, որը պարունակում է իւր մէջ ընտրական օրէնքների փոփոխութիւն:

ԲՈՒԼԱՅԻՍ.—«Mem. Diplom.» թերթը հաղորդում է, թէ սեպտեմբերին տեղի պիտի ունենան բուլղարական մեծ զօրահանդէսներ Շումլայի չըպակայում, որոնց պիտի մասնակցի բուլղարական զօրքի երկու երրորդ մասը, այնպէս որ, հարկաւորում է համարաւ ամբողջ զօրքը սպառազինուին: Զօրահանդէսներին ներկայ կըլանուին աւստրիական պլլաւոր զօրաբանտի միջանի ներկայացուցիչները: Զօրքի այդ բոլոր համախմբումները կատարում են այն համաձայնութեան չնորհիւ, որ, ենթադրում է, թէ գոյութիւն ունի Աւստրա-Ունգարիայի և Բուլղարիայի միեջ:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՃՆՈՐ-ԴԱՅ.—Ին

ԻՌԻՍԱԿԱՆ ՀՆՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆ ԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 3 հոկտ.—Բուլղարայի արտակարգ դեսպանին հանդիմաւոր կերպով յանձնուած է Նորին Մեծութեան ինքնադիւ նամակը Բուլղարայի Լամբի հասցէին և ի Տէր հանգուցեալ կայսր Ալէքսանդր III-ի՝ Նորին պայծառաւորալուծեան Բարձրագոյն նուիրուած պատմելը:

Պետական ապուումանների կալուած. բանկի զբաւակթիւրի վերջին վիճակահանութեան 200,000 բուլգին շահկ են Պաւերբուրգի Վլադիմիրեան բանուորական 50 հոգի ոչ-հարուստ գործակալներ:

Նով. Վր. ին Նիկողայից հաղորդում են Վիորիյ և Վիլանդիա շոյեմաւերի ընդհամրման մասին: Հարուստը կողքից է կեղև և ուղղորդիչ համար միասալար հատաններին չի ունեցել:

Նովոտի-ին հնաւորում են Կաղաւից. Դեաը չիղած կերպով վարարել է. երկթուրու կայարանը ծածկուած է ջրով: Սպիտակ կայարանից ուղևորները կարգափոխուել են չողիւնաւերում:

ՊԱՐԻՋ.—Ռիբոն պատմաբանուորների ժողովին ներկայացրել 1896 թուի պի

հաշուած են 32 միլիոնով պակաս, քան 1895 թվականը: Մարդերն աւելացուած են 10 միլիոն զինուորական վարչութեան համար և 2 1/2 միլիոն հասակային նաւաւորի համար: 55 միլիոն զինվորական մտադրութիւն կայ ծածկելու միջոցով հարկերի վերանորոգումներով, ի միջի այլոց, օտարերկրայ սովորաբար թղթերի հարկերի բարձրացումով:

ԲՈՒՄԱՊԵՏ.—Լրագրները հաւատարմութեամբ են, որ իբր թէ պապի՝ Վենետիկի ներկայացուցիչ Ալեքսանդր, որ Կայսրիկի և Բանֆիի միջև ծագած պառակտման պատճառն է, յետ կրկնուի:

ԲՆԼ ԳՐԱՒ.—Հարկահանութեան վարչութեան կառավարիչ Պոլովինը ֆինանսների միջոցով է նշանակուած:

ԼՈՒՆԻՈՆ.—Կորէից հաղորդում են. «Ճապոնիայի բնակիչները խիստ գլորուած են այն բանի վրայ, որ Ռուսիայի կողմից միջազգային քայլ լինելուց խուսափելու համար Ճապոնիայի կառավարութիւնը խաղաղութեան դաշնագրի մէջ մտցրել է լրացուցիչ պայմաններ Լիաթանգ թերակղզուց հրժարուելու մասին: Շարունակուած են պարբերական հրատարակութիւնների դադարեցումները: Այսպիսով պահպանութիւն է նշանակուած Ճապոնիայի միջնորդների և պետութիւնների ներկայացուցիչների մօտ»:

Սեւից հաղորդում են, որ Քորէայի նախկին Նոսոնդ դեսպանը Ճապոնիայում, սպանութեան և պետական դատաւանութեան համար մեղաւոր ճանաչուելով, դատաւարութեամբ է տաժանակիր աշխատանքների անորոշ ժամանակով: Քորէայի ուրիշ 4 պաշտօնեաներ դատաւարութեամբ են մահուան պատժի:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Նոր-Դար-ի 75-րդ համարում տրւած գրութեան է Հին-Նախիջևանից մի գեղեցիկ նամակ, որով, տեղւոյ յաջորդի և հաղաւթաւորների գործունէութեան թերութիւններն ի նկատի առնելով, անաշտ խորհուրդ է տրուած նրանց ազգագուտ կերպով գործել: Այդ նամակը կրում է Կարմախ նշան, ստորագրութիւնը:

Բանի որ կասկածուած են, որ այդ նամակը գրողն է նա, այն երկառողով պարտք է համարում միամտացնել ինձ հալաւածողներին, որ այդ նամակը գրողը տարապաշար է նա ինչ որ դարձել է նա:

Բայց որպէս զի մի շարք թղթային կան մարդիկ չկարծեն, թէ մենք խոյս ենք տալիս նրանց հալածանքից, և դիւրի հարսանիք քոքեն, խոստովանում ենք, որ զու գրողը, թէ և տարապաշար մեզ անմանօթ, բայց անաշտ և ճշմարիտ մարդ է:

Ուրմիլիներ, եթէ ազնիւ մարդը լուէ, քարերը ձայն կըտան: Ճշմարտութիւնը կը յաղթէ:

Արտակ Պարզեանց:

Հին-Նախիջևան, 28 ապրիլի:

Խմբագիր հրատարակիչ՝

ՍՊԱՆՈՒՄ ՍՊԱՆՈՒՄ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Նորոգող. երկաթուղի

Մարդատար գնացքը Թիֆլիսից Բաթում գուրն է գնում առաւօտեան ժ. 9-ին 30 ր. և Բաթում հասնում է երեկոյեան ժ. 9-ին 45 ր.:

Փոստային գնացքը Թիֆլիսից Բաթում գուրն է գնում ցերեկուայ ժ. 1-ին 10 ր. և հասնում է Բաթում առաւօտեան ժ. 30 ր.:

Փոստային գնացքը Թիֆլիսից Բա-

թում գուրն է գնում երեկոյեան ժ. 6-ին 50 ր. և Բաթում հասնում է առաւօտեան ժ. 8-ին 15 ր.:

Մարդատար գնացքը Բաթումից Թիֆլիս գուրն է գնում առաւօտեան ժ. 9-ին 40 ր. և Թիֆլիս հասնում է երեկոյեան ժ. 9-ին 55 ր.:

Փոստային գնացքը Բաթումից Թիֆլիս գուրն է գնում ցերեկուայ ժ. 11-ին 20 ր. Թիֆլիս է հասնում ցերեկուայ ժ. 12-ին 25 ր.:

Փոստային գնացքը Բաթումից Թիֆլիս գուրն է գնում ցերեկուայ ժ. 11-ին 5 ր. և Թիֆլիս հասնում է ցերեկուայ ժ. 5-ին 50 ր.:

Ապրանքա-մարդատար գնացքը Թիֆլիս-Գանձակ գուրն է գնում երեկոյեան ժ. 27 ր., հասնում է Գանձակ առաւօտեան ժ. 40 րոպէին:

Ապրանքա-մարդատար գնացքը Գանձակից Թիֆլիս գուրն է գնում երեկոյեան ժ. 6 րոպէին, հասնում է Թիֆլիս առաւօտեան ժ. 35 րոպէին:

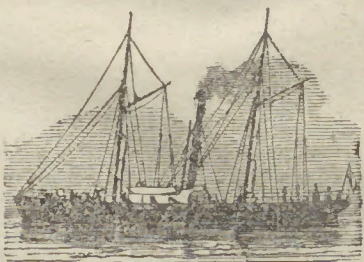
Պոստ. երթ. Ռազմա-վի-րական ճանապարհով

Թիֆլիսից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքը ուղևորւում է առաւօտեան 8 ժամին, գիշերում է Մլէթի կայարանում, Վրացիական ճանապարհով հետեւալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8-ը երեկոյեան:

Վեց հոգու տեղ ունեցող հանրակառքը (օմնիբուս) ուղևորւում է կէսօրից յետոյ ժամը 3-ին և առանց գիշերելու տեղ է հասնում Վրացիական ճանապարհով օրը ժամը 7-ից մինչև 8-ը երեկոյեան:

Վրացիական ճանապարհով ունեցող կառքը ուղևորւում է առաւօտեան ժամը 8-ին, գիշերում է Մլէթի կայարանում, Թիֆլիս է հասնում հետեւալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8 ժամը երեկոյեան:

Վեց հոգու տեղ ունեցող հանրակառքը (օմնիբուս) ուղևորւում է կէսօրից յետոյ ժամը 3-ին և առանց գիշերելու հասնում է Թիֆլիս հետեւալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8 ժամը երեկոյեան:

Ռուսաց Հոգ. Ընկ.

Ամեն շաբաթ շոգնաւորի երթուղիներն Բաթումի, Օդեսայի և Կ. Պոլսի միջև:

Բաթումից Գուրն է գնում՝

Չորս օրը լոյս կըկալի, գիշերուայ 3 ժ., չըջանաւոր ընթացքով բոլոր նաւահանգիստները:

Կիրակի օրը, 12 ժամին, ուղիղ ընթացքով. Նովորոսիյսկի, Կերչի, Ռեդու-սիայի, Նալաչի, Սևաստապոլի և Եւպատորիայի, վրայով:

Երեքշաբթի օրը, լոյս չորեքշաբթի, գիշերուայ 2 ժամին, ապրանքա-մարդատար չորեքշաբթի բոլոր նաւահանգիստները:

Չորեքշաբթի օրը, լոյս հինգշաբթի, գիշերուայ 4 ժամին, չըջանաւոր ընթացքով բոլոր նաւահանգիստները:

Օրէնսդէպ ֆալս է Բաթում

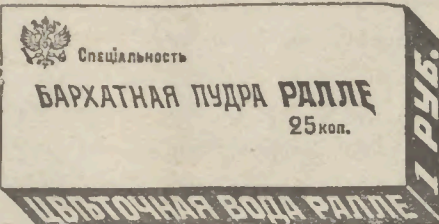
Երկուշաբթի օրը, առաւօտեան՝ ուղիղ ընթացքով:

Չորեքշաբթի և Ուրբաթ օրերը, երեկոյեան չըջանաւոր ընթացքով:

Երկուշաբթի օրը, գիշերուայ 2 ժամին, ապրանքա-մարդատար չորեքշաբթի չըջանաւոր ընթացքով:

Կործակալութիւնը գտնուած է Թիֆ. Կալ. բանկի գալերէյում № 117—118

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԵՐ

(M.) 10—6

Լոյս տեսաւ

ԲԱՅՅԻ

ԽԱՄԱՅԻ ՄԵԼԻԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բ. տիպ.

Գինն է 1 ր. 75 կոպ. ճանապարհ-

հաժախով—2 րուրի

Դիմել՝ Тифлисъ, Аннѣ Раффи

(651)

5—3

ԵՐԳԱՐԱՆ

«ՀԱՅԻ ՅԱՒԱԼԻ ՎԻՃԱԿԸ ԿԱՐՆԻ

ԵՐԵՐԻ ՄԵՋ».

Վերնագրով: Վաճառուած է յօգուտ Ատրախանում նոր բացուելիք սեմինարիայի Շատհետաքքերի լէամեն հայի համար: Գինն է 1 րուր. 10 կոպ. կողմնակի Ժաքքերով: Գինն՝ Астрахань, д. Усёйнова, А. Г. Кузнецову.

(634) 10—10

Այս օգտակար գիրքը պարունակում է իւր մէջ շատ խրատներ, թէ ինչպէս կարող են ազատուել հիւանդները վերոյիշեալ անոտ վերնառակար հետեւանքներից և վերականգնել խանդարուած ոյժերն ու առողջութիւնը: Այս գիրքը թողնալու է Մոսկուայի գրաքննական կոմիտէին:

Հրատարակութեան պահեստ է Օտտո Ասպերգերի (Otto Asperger, Leipzig) (Ասպերգեր) Ստարապաշարայինը ճանապարհաժախս չեն վճարում:

(M.) 24—5.

ԵՐԳԱՐԱՆ

«ՀԱՅԻ ՅԱՒԱԼԻ ՎԻՃԱԿԸ ԿԱՐՆԻ

ԵՐԵՐԻ ՄԵՋ».

Վերնագրով: Վաճառուած է յօգուտ Ատրախանում նոր բացուելիք սեմինարիայի Շատհետաքքերի լէամեն հայի համար: Գինն է 1 րուր. 10 կոպ. կողմնակի Ժաքքերով: Գինն՝ Астрахань, д. Усёйнова, А. Г. Кузнецову.

(634) 10—10

Այս օգտակար գիրքը պարունակում է իւր մէջ շատ խրատներ, թէ ինչպէս կարող են ազատուել հիւանդները վերոյիշեալ անոտ վերնառակար հետեւանքներից և վերականգնել խանդարուած ոյժերն ու առողջութիւնը: Այս գիրքը թողնալու է Մոսկուայի գրաքննական կոմիտէին:

Հրատարակութեան պահեստ է Օտտո Ասպերգերի (Otto Asperger, Leipzig) (Ասպերգեր) Ստարապաշարայինը ճանապարհաժախս չեն վճարում:

(M.) 24—5.

Այս օգտակար գիրքը պարունակում է իւր մէջ շատ խրատներ, թէ ինչպէս կարող են ազատուել հիւանդները վերոյիշեալ անոտ վերնառակար հետեւանքներից և վերականգնել խանդարուած ոյժերն ու առողջութիւնը: Այս գիրքը թողնալու է Մոսկուայի գրաքննական կոմիտէին:

Հրատարակութեան պահեստ է Օտտո Ասպերգերի (Otto Asperger, Leipzig) (Ասպերգեր) Ստարապաշարայինը ճանապարհաժախս չեն վճարում:

(M.) 24—5.

Այս օգտակար գիրքը պարունակում է իւր մէջ շատ խրատներ, թէ ինչպէս կարող են ազատուել հիւանդները վերոյիշեալ անոտ վերնառակար հետեւանքներից և վերականգնել խանդարուած ոյժերն ու առողջութիւնը: Այս գիրքը թողնալու է Մոսկուայի գրաքննական կոմիտէին:

Հրատարակութեան պահեստ է Օտտո Ասպերգերի (Otto Asperger, Leipzig) (Ասպերգեր) Ստարապաշարայինը ճանապարհաժախս չեն վճարում:

(M.) 24—5.

Այս օգտակար գիրքը պարունակում է իւր մէջ շատ խրատներ, թէ ինչպէս կարող են ազատուել հիւանդները վերոյիշեալ անոտ վերնառակար հետեւանքներից և վերականգնել խանդարուած ոյժերն ու առողջութիւնը: Այս գիրքը թողնալու է Մոսկուայի գրաքննական կոմիտէին:

Հրատարակութեան պահեստ է Օտտո Ասպերգերի (Otto Asperger, Leipzig) (Ասպերգեր) Ստարապաշարայինը ճանապարհաժախս չեն վճարում:

(M.) 24—5.

Այս օգտակար գիրքը պարունակում է իւր մէջ շատ խրատներ, թէ ինչպէս կարող են ազատուել հիւանդները վերոյիշեալ անոտ վերնառակար հետեւանքներից և վերականգնել խանդարուած ոյժերն ու առողջութիւնը: Այս գիրքը թողնալու է Մոսկուայի գրաքննական կոմիտէին:

BATEAUX a VAPEUR FRANÇAIS N. PAQUET ET CIE

ՆԱԽԱԳԵՏՈՒԹԻՒՆ ՅՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

„Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.“

Կանոնաւոր և ուղիղ երթուղիներն ՄԱՐՍԷՅԻՅ ԲԱԹՈՒՄ և ԲԱԹՈՒՄԻ ՄԱՐՍԷՅԻ, երկու շաբաթը մի անգամ:

Բաթումից Մարսէյ գնալիս մտնում է Տրապիզոն, Սամսոն և Պոլիս քաղաքները:

Բաթումից դուրս է գալիս չորեքշաբթի, տասնհինգ (քսանհինգ) մայիսի «Саркис» չորեքշաբթի, նաւապետ՝ «Бонель»:

Բաթումից Պարիզ հաղորդակցութեան տոմսակները տվորական գիշերում ունի Ապրանք յանձնելու կամ ճանապարհորդութեան վերաբերեալ տեղեկութիւնները ստանալու համար գինն է:

Բաթումում—պ. ՎԻԿՏՈՐ ԴԱՐՆՈՅԻՆ, Նախընթացաւ:
Թիֆլիսում—պ. ԲԱՐՏԿԵՆ-ԴԱՆԵԱՆԻՆ, Սիօնի փողոց քաղաքում. Գեորգիա.
Բաթումում—պ. Սամսոն Գիլդարեանին, Կովկասի ինստիտուտ հրատարակ:
Նովորոսիյսկում—պ. ԼՈՒԻ ՌԵՆՈՅԻՆ.

(316)

20—8

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՂ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

„ԵԱԿՈՐ“

Բարձրագոյն հաստատուած 1872 թվին:

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳՐԱՄԱՂՈՒԹԻՒՆ 2.500.000 ր.

Բայց որ հետո փոխարինելով

ԿՐԿԻՑ ԵՊԸՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ամեն տեսակ շաբաթական և անշաբաթ կայքերի:

ՏՐԸՆԱՊՈՐՏՆԵՐԻ ԵՊԸՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ժողային, գետային և ջամաքային այլ և ապահովագրութիւն նաւերի:

ԿԵՆՆԻՑ ԵՊԸՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

առանձնապէս ծեղնուտ պայմաններով և արտօնութիւններով

ի դէպ աշխատանքի անընդունակ դառնալուն:

Օրինակ—30 տարեկան անձ ապահովագրուած է 10,000 ր. դրամագլխի, որով տի կտորի իւր մահից յետոյ, երբ էլ մահը վրայ հասնելու լինի Այդպիսի ապահովագրութեան համար նա պէտք է խաւարանի 4 ամսում վճարէ 78 ր., եթէ ցանկանում է արտօնութիւններ ունենալ աշխատանքի անընդունակ դառնալու դրամաւում: Այս ապահովագրութիւնն իրական ապահովութիւն է այն անձերի ընտանիքների համար, որոնք միջոցներ են ձեռք բերում անձնական աշխատանքով, որովհետեւ ապահովագրուած անձ աշխատանքի անընդունակ դարձած դրամաւում տրուող դրամագլխով ապրուստի միջոցներ համար ենցուկ է:

Ապահովագրութեան համար յայտարարութիւններն ընդունում և ամեն տեսակ տեղեկութիւններ հաղորդում են Ընկերութեան Գլխաւոր Վարչութեան մէջ Մոսկուայի, Ընկ. Կովկասի Վարչութեան մէջ՝ Թիֆլիսում (Վերնապիտոյ կայա փ. տ. № 2) և գործակալութիւնների մէջ՝ Կայսրութեան բոլոր քաղաքներում: Հասարակութեան յարմարութեան համար ապահովագրութիւններն ընդունելութիւնը բացում է Կովկասում, 3-րդ հաշտարար դատարանի կողմից, և Ալեքսանդր, Ֆեոդոր Ալեքսանդրովիչ Նիկոլայի բնակարանում:

(336)

100—18

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

„ՌՈՍՍԻԱ“

ԲԱՐՁՐԱԳՈՐՏ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ 1881 թ.

Ս. Պետերբուրգում, Большая Морская, № 37.

Հիմնական և պահեստի դրամագլխին է 22,000,000 րուրի Ընկերութեան տոկոսները թղթերը պահուած են պետական բանկում:

Ընկերութեան ընդունում է՝

ԿԵՆՆԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Այսինքն դրամագլխների և եկամուտների, ապահովելու ընտանիքը կամ սեպական ծերութիւնը, բաժինը աղիկների համար, թոշակները տղաների համար և այլն, առանձին շահաւետ պայմաններով և ապահովագրողների մասնակցութեամբ Ընկերութեան օգուտներին:

1894 թվին յունուարի 1-ին Վոսսայի Ընկերութեան մէջ ապահովագրուած էին 28,246 անձինք 75,621,010 րուրի դրամագլխով:

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԳԺՐԱԳԻ ԳԵՊԵՐԻՑ

Թէ առանձին անձներին, նոյնպէս և համապատասխան ապահովագրութիւններ գործարաններում ծառայողների և բանւորների, պակասեցնելով ապահովագրական վճարները՝ գիվիլէնդի փոխարէն:

ՀՐԴԵՀԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ամեն տեսակ շաբաթական և անշաբաթ կալուածքների (չինութիւնների, մեքենաների, ապրանքների, կահկարասիների և այլն):

ՏՐԸՆԱՊՈՐՏՆԵՐԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

գետային, ջամաքային և ժողային, ապահովագրութիւն նաւերի:

Ապահովագրութեան մասին յարաբերութիւնները ընդունում և ամեն տեսակ տեղեկութիւններ հաղորդում են Վարչութեանը Ս. Պետերբուրգում (Большая Морская, սեպական տուն № 37): Կովկասեան չրման համար՝ Ընկերութեան վարչութեան մէջ՝ Թիֆլիսում, Սեպական կայա փ. տ. № 6. և բոլոր գործակալութիւններում կայսրութեան բոլոր քաղաքներում:

Ապահովագրական տոմսակների՝ ճանապարհորդներին ապահովագրելու